

Monumenten onze zorg

Inhoudsopgave

Voorwoord van John Haverdil	03
Monumentenzorg	04
De waarde van monumenten	06
Gemeentelijke monumentenzorg	07
Hoe wordt een pand een gemeentelijke monument?	08
Monumentenschildjes	09
De monumenteneigenaar	10
Financiële bijdrage	12
Onderhoud	12
Restauratie	12
Prins Bernhard Cultuurfonds	14
Monumentenwacht Gelderland	14
Wat is de monumentale waarde?	16
Tot slot	18

Monumenten, onze zorg

De gemeente Oude IJsselstreek telt 41 rijksmonumenten en 218 gemeentelijke monumenten. Dit zijn onder andere woonhuizen, kerken, scholen en boerderijen die een bijzondere waarde hebben en daarom beschermd en in stand gehouden worden, ook voor de generaties die na ons komen.

Deze monumenten, maar ook de stedenbouwkundige structuren en archeologische schatten, herinneren aan een rijk en roemrucht verleden. Cultuurhistorisch erfgoed geeft weer hoe gemeente Oude IJsselstreek zich door de tijd heen heeft ontwikkeld. Het geeft een kijk in de geschiedenis en is mede bepalend voor de identiteit van een gemeente en haar bewoners.

Het is van belang dat deze monumenten goed worden onderhouden. Rijksmonumenten staan onder toezicht van het rijk. Gemeentelijke monumenten zijn onze verantwoordelijkheid. Daarom deze brochure "Monumenten, onze zorg". Wij willen u wegwijs maken in de mogelijkheden die er zijn om een gemeentelijk monumentaal pand op te knappen, te verbouwen of te restaureren. Wat kan er wel en wat niet. Tevens informeren wij u over eventuele financiële ondersteuning.

Ik hoop dat u met deze brochure de antwoorden vindt op uw vragen.

John Haverdil
Wethouder Monumentenzorg

Monumentenzorg, een zorg voor de hele gemeente

- **Veel mensen die een pand bezitten of bewonen met de status van gemeentelijk monument, zijn daar best trots op. Maar het bezit van zo'n pand roept meestal ook veel vragen op: 'Wat is dat eigenlijk, een gemeentelijk monument?' 'Mag een monument verbouwd of veranderd worden?' 'Zijn er subsidies voor de instandhouding of voor onderhoud?'**

In deze brochure vindt u een antwoord op dit soort vragen. De informatie is speciaal samengesteld voor eigenaren en gebruikers van (potentiële) gemeentelijke monumenten. Hiermee informeren wij u over de mogelijkheden en vragen die u kunt tegenkomen als

eigenaar/gebruiker van een gemeentelijk monument. De brochure is bedoeld als eerste wegwijzer. Daarom is hierin ook aangegeven waar u nadere informatie over de monumentenzorg in de gemeente Oude IJsselstreek kunt verkrijgen.

⇒ Mogen onderhoudswerkzaamheden in eigen beheer worden uitgevoerd?

Er wordt voor gemeentelijke monumenten niet voorgeschreven wie het onderhoud uit dient te voeren. Er worden wel uitvoeringsvoorschriften meegegeven en bij ingrijpende verbouwingen is het raadzaam een deskundig architect in te schakelen. Als u de werkzaamheden zelf uitvoert, zijn de materiaalkosten wel subsidiabel, maar uw eigen (loon-)kosten niet.

De waarde van monumenten

Monumenten herinneren ons aan het leven, het wonen en werken van onze voorouders. Ze zijn belangrijk voor de identiteit van de streek en ze spelen een bijzondere rol in de leefomgeving. Het gemeentebestuur van Oude IJsselstreek vindt dat dit erfgoed voor de komende generaties bewaard moet blijven. Het behoud van waardevolle panden is het best gewaarborgd als deze op de gemeentelijke monumentenlijst zijn geplaatst. Gemeentelijke monumentenzorg is uiteindelijk een zorg voor iedereen in de gemeente.

Gemeentelijke monumentenzorg

→ **Veel mensen denken bij monumenten aan grote historische panden zoals kerken, kastelen, molens en zeer oude boerderijen.**

Deze panden zijn vaak rijksmonumenten. Het zijn bijzondere panden die een deel van de Nederlandse historie laten zien en daarom van landelijk belang zijn. In Oude IJsselstreek zijn boerderij 't Hofshuus in Varsseveld, kasteel Wisch in Terborg, de voormalige pastorie in Netterden, de Beltermans- of Gerritsenmolen in Silvolde en het industrieel erfgoed van het voormalige DRU Complex hier voorbeelden van.

Maar er zijn meer mooie, stijlvolle en historisch waardevolle panden en objecten, die het waard zijn om te behouden en te beschermen. Bijvoorbeeld door de uitstraling die ze hebben op hun omgeving. De gemeente Oude IJsselstreek voert hierom een eigen monumentenbeleid met een monumentenverordening, een monumentenlijst, een commissie Ruimtelijke Kwaliteit en een commissie Cultuurhistorisch Erfgoed. Bovendien heeft de gemeente subsidiemogelijkheden voor zowel onderhoud als restauratie.

Hoe wordt een **pand** een gemeentelijk **monument**?

→ Een pand wordt natuurlijk niet zomaar een gemeentelijk monument. De aanwijzing komt tot stand na een zeer zorgvuldige afweging. In zijn algemeenheid geldt als basisregel, dat het betreffende pand nog (grotendeels) in zijn originele vorm of opzet bestaat en zonder volledige afbraak is te restaureren. Verder moet het pand voldoen aan een aantal criteria zoals:

- **architectuurhistorische waarde;**
- **stedenbouwkundige of landschappelijke waarde;**
- **cultuurhistorische waarde.**

Met behulp van deze criteria wordt een pand vanuit verschillende invalshoeken bekeken. Zo wordt onder andere onderzoek gedaan naar de bouwstijl of bouwtraditie, het materiaalgebruik, de zeldzaamheidswaarde, het belang van de architect, de betekenis voor de plaatselijke historie en de eventuele bijzondere stedenbouwkundige of landschappelijke situering.

Ook waardevolle wijzigingen in de loop van de tijd worden in de afweging meegenomen.

Aan de aanwijzing van een pand gaat dus een grondig onderzoek en een omvangrijke procedure vooraf. De resultaten van het onderzoek, aan de hand van hiervoor genoemde criteria, worden vastgelegd in een rapport. Dit rapport wordt ook wel de redengevende beschrijving genoemd. De commissie Cultuurhistorisch Erfgoed beoordeelt de redengevende beschrijvingen en adviseert het gemeentebestuur over een eventuele aanwijzing van het pand tot gemeentelijk monument.

Monumentenschildjes

In 2009 is het nieuwe gemeentelijke monumentenschildje gepresenteerd, dat bevestigd kan worden aan de gevel van elk pand dat op de gemeentelijke monumentenlijst staat. Op het fraai geëmailleerde schildje is het gemeentewapen te zien, met de leeuw van de voormalige gemeente Wisch en de drie ringen van de voormalige gemeente Gendringen, verbonden door de rivier de Oude IJssel.

De monumenteneigenaar

- **Vanwege het bijzondere karakter van een gemeentelijk monument krijgt iemand die een monument bezit, te maken met extra regels.**

Bij verbouwingen gelden voor iedereen 'gewone' eisen betreffende brandveiligheid, het welstandsbeleid of het bouwbesluit. Bij monumenten moet ook rekening gehouden worden met de bepalingen in de monumentenverordening en de daaraan gekoppelde uitvoeringsvoorschriften. Daarom moet bij een omgevingsvergunningaanvraag voor een monument naast het aspect bouwen ook het aspect monumenten worden meegenomen. Vervolgens zal de commissie Ruimtelijke Kwaliteit van de gemeente het plan beoordelen. Dit is de geïntegreerde welstands- en monumentencommissie van de gemeente Oude IJsselstreek. Hierbij wordt gekeken of de voorgestelde veranderingen de monumentale waarden van het pand voldoende respecteren. Meestal gaat een reactie van deze commissie gepaard met nuttige adviezen. Het formulier voor het aanvragen van een omgevingsvergunning is digitaal beschikbaar via:

www.oude-ijsselstreek.nl

⇒ Welk belang heb ik bij plaatsing van mijn eigendom op de gemeentelijke monumentenlijst?

Als eigenaar van een gemeentelijke monument kunt u mogelijk aanspraak maken op de drie financiële regelingen die elders in deze brochure zijn beschreven. Verdere voordelen zijn:

- U kunt lid worden van de Monumentenwacht Gelderland
- U kunt gebruik maken van het provinciale depot van oude bouwmaterialen van de Monumentenwacht in Valburg. Hier kunt u op non-profit basis historische bouwmaterialen krijgen ten behoeve van restauratiewerkzaamheden.
- U kunt gebruikmaken van deskundigheid die aanwezig is bij de gemeente of de gemeente adviserende organisaties zoals het Gelders Genootschap.

Financiële bijdrage

→ **Tegenover deze plichten staan natuurlijk ook rechten. Het gemeentebestuur van Oude IJsselstreek is van mening dat zij de monumenteneigenaar tegemoet moet komen bij het stellen van deze extra voorwaarden.**

⇒ Onderhoud

Als u onderhoud wilt plegen aan een monument, is subsidie mogelijk van de gemeente en de provincie. De gemeente subsidieert 20% van de subsidiabele onderhoudskosten met een maximum van € 5.000 per jaar. De provincie Gelderland subsidieert eveneens 20% met een maximum van € 5.000 per jaar. Voor het aanvragen van onderhoudssubsidie is digitaal een handreiking en aanvraagformulier beschikbaar via www.oude-ijsselstreek.nl

De regels voor deze subsidies zijn vastgelegd in de 'Subsidieverordening monumenten Oude IJsselstreek' inclusief uitvoeringsvoorschriften en de 'Verordening Cultuurhistorie Gelderland' van de provincie.

⇒ Restauratie

Voor de restauratie van een gemeentelijk monument biedt de gemeente, in samenwerking met de 'stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) de mogelijkheid voor een stimuleringslening.

Op basis van deze lening is het mogelijk voor een gedeelte van de investering 'goedkoop' geld te lenen. U moet bij 'goedkoop' denken aan zo'n 5% onder de marktrente (met een minimum van 0,5%). Via de gemeente is het mogelijk een stimuleringslening te ontvangen van maximaal € 40.000. De provincie subsidieert hier in mee voor 20% van de contante waarde van de gemeentelijke lening.

De regels voor deze stimuleringslening en aanvullende provinciale subsidie zijn vastgelegd in de 'Verordening stimuleringslening instandhouding monumenten Oude IJsselstreek' en de 'Verordening Cultuurhistorie Gelderland' van de provincie.

⇒ Mag ik nog wel wat veranderen als het een gemeentelijk monument is?

Ja. Het is helaas een wijd verbreid misverstand dat bij een monument alles moet blijven zoals het is. Dat is dus niet altijd het geval. Een monument kan juist alleen worden behouden als het meegaat met zijn tijd. Dan behoudt het immers zijn economische waarde en investeert een eigenaar in het onderhoud en daarmee de instandhouding. Monumentenzorg richt zich er alleen op om die veranderingen op een verantwoorde manier te laten plaatsvinden.

Voor meer informatie

www.monumentenwacht-gld.nl

⇒ Prins Bernhard Cultuurfonds

De provincie Gelderland heeft in samenwerking met het Prins Bernhard Cultuurfonds en het Nationaal Restauratiefonds een cultuurfonds voor monumenten mogelijk gemaakt. Uit dit cultuurfonds kunnen eigenaren van een gemeentelijk monument een zogenaamde cultuurfondshypothek aanvragen voor de financiering van de restauratie. Het rentepercentage van deze restauratielening bedraagt 4,5 % onder de marktrente (met een minimum van 1,5%).

Afhankelijk van het type monument bedraagt de lening maximaal € 150.000. Informatie hierover en een aanvraagformulier is digitaal beschikbaar via: www.oude-ijsselstreek.nl en www.cultuurfonds.nl

⇒ Monumentenwacht Gelderland

Tevens vergoedt de gemeente de abonnementskosten voor de Monumentenwacht. De Monumentenwacht is een zelfstandige stichting die in 1978 is opgericht op initiatief van de provincie; het doel is het

verval van historisch belangrijke gebouwen te voorkomen door regelmatige controles. Uit ervaring blijkt dat de noodzaak tot restauratie van oude gebouwen veelal het gevolg is van achterstallig onderhoud dat zich over een periode van vele jaren uitstrekt. Door regelmatige bouwkundige inspecties kunnen in de toekomst kostbare reparaties worden beperkt of voorkomen. Dit levert in de loop der jaren duidelijke besparingen op, zowel voor de eigenaar als ook voor de gemeente als subsidiegever.

Voor alle duidelijkheid: de kosten van het abonnement op de Monumentenwacht komen voor rekening van de gemeente. Als van de Monumentenwacht een volledig inspectierapport of een haalbaarheidsonderzoek wordt gevraagd, zijn de kosten voor de eigenaar, maar geeft de gemeente wel subsidie.

Wat is de monumentale waarde?

De monumentale waarde omvat alle eigenschappen van het monument die van belang zijn voor zijn geschiedenis: het gebouw zelf, de constructie met al z'n materialen en technieken, de opzet en structuur van het gebouw die te maken heeft met het type gebouw en de manier waarop het gebruikt werd/wordt.

⇒ Is nu alleen de voorgevel beschermd?

Nee. Een bekend misverstand is dat alleen de voorgevel of het exterieur onder de bescherming van de Monumentenwet of de gemeentelijke Monumentenverordening valt. In werkelijkheid is het gebouw in al zijn onderdelen beschermd. Maar dat betekent niet dat er niets mag in een monument.

Tot slot

→ Misschien hebt u na het lezen van deze folder nog vragen over monumentenzorg en monumentenbeleid in de gemeente Oude IJsselstreek. Hiervoor kunt u contact opnemen met de afdeling Ruimtelijke en Maatschappelijke Ontwikkeling, bereikbaar tijdens kantooruren op telefoonnummer: (0315) 292 292 of per e-mail info@oude-ijsselstreek.nl

⇒ Meer informatie over monumenten kunt u ook vinden op:

- www.oude-ijsselstreek.nl
- www.monumenten.nl
- www.monumentenwacht-gld.nl

Postadres

*Postbus 42
7080 AA Gendringen*

Bezoekadres

*Staringstraat 25
7081 BN Gendringen*

T (0315) 292 292

F (0315) 292 293

E info@oude-ijsselstreek.nl

W www.oude-ijsselstreek.nl

